

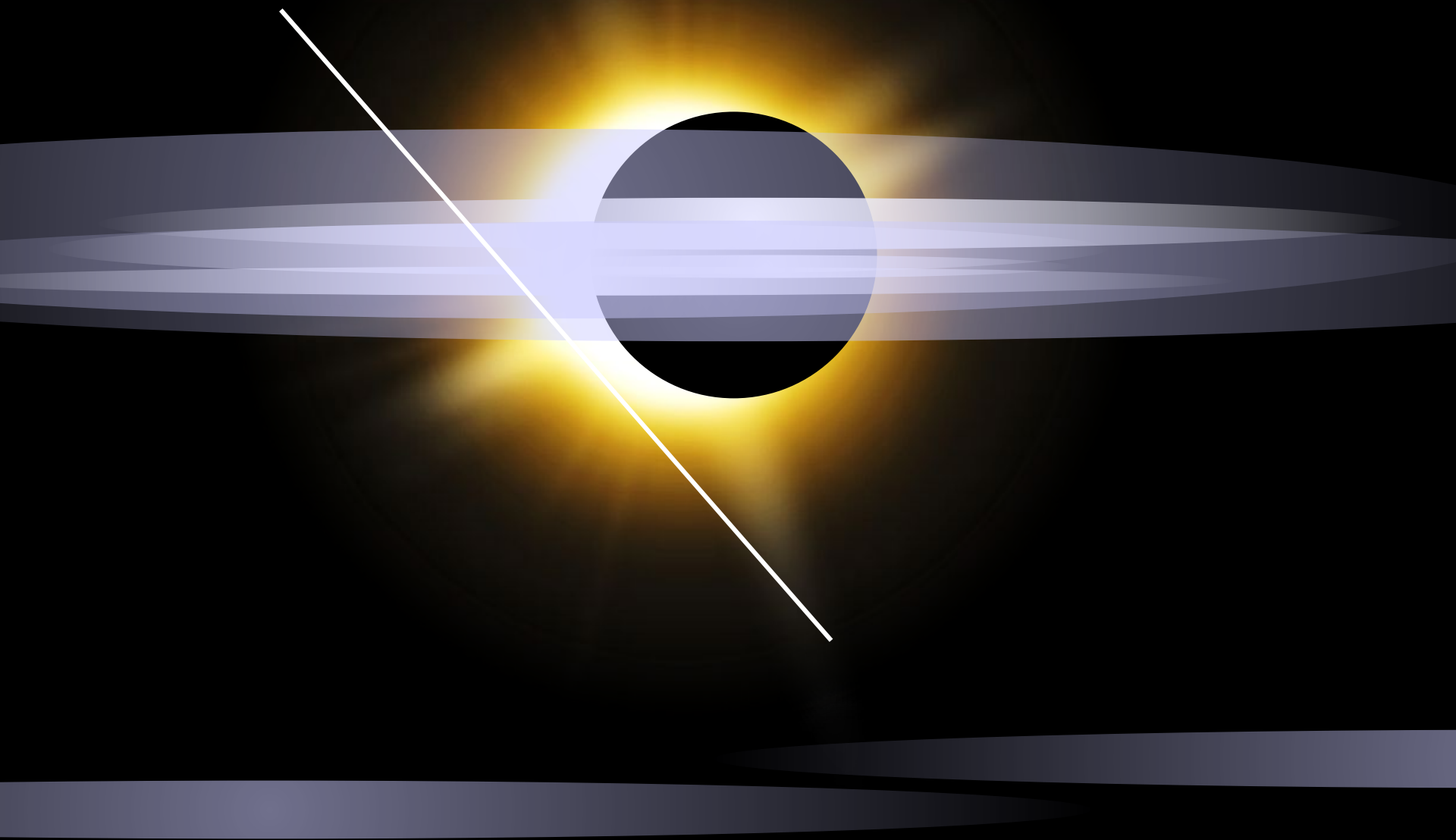
Վանաձորի ծովակալ Իսահոյի անվան թիվ 23 հիմնական դպրոց

Երկրաչափություն

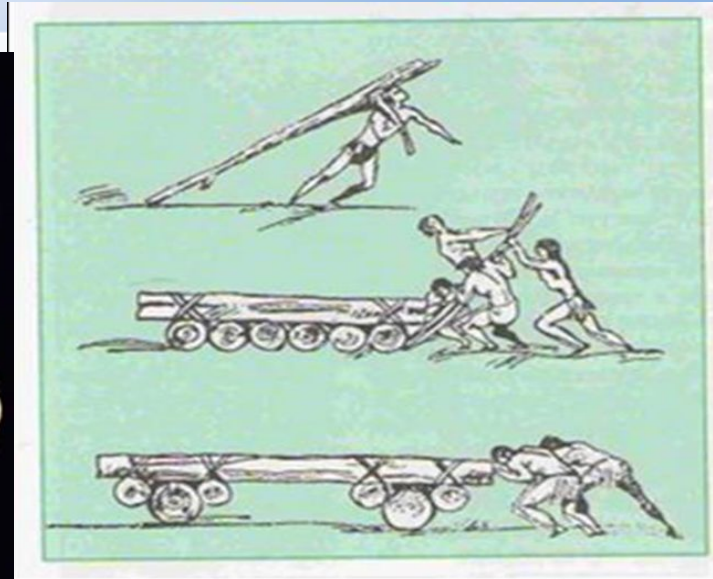
8-րդ դասարան

Ուսուցչուհի՝ Լ. Սիրունյան

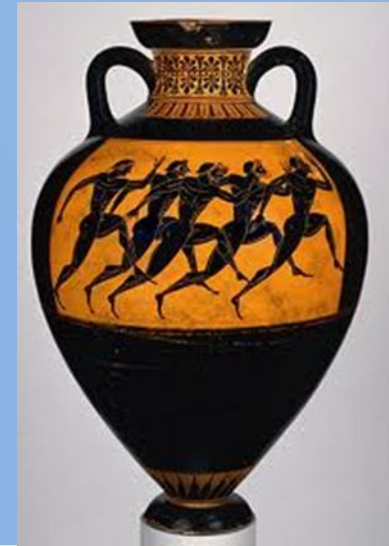
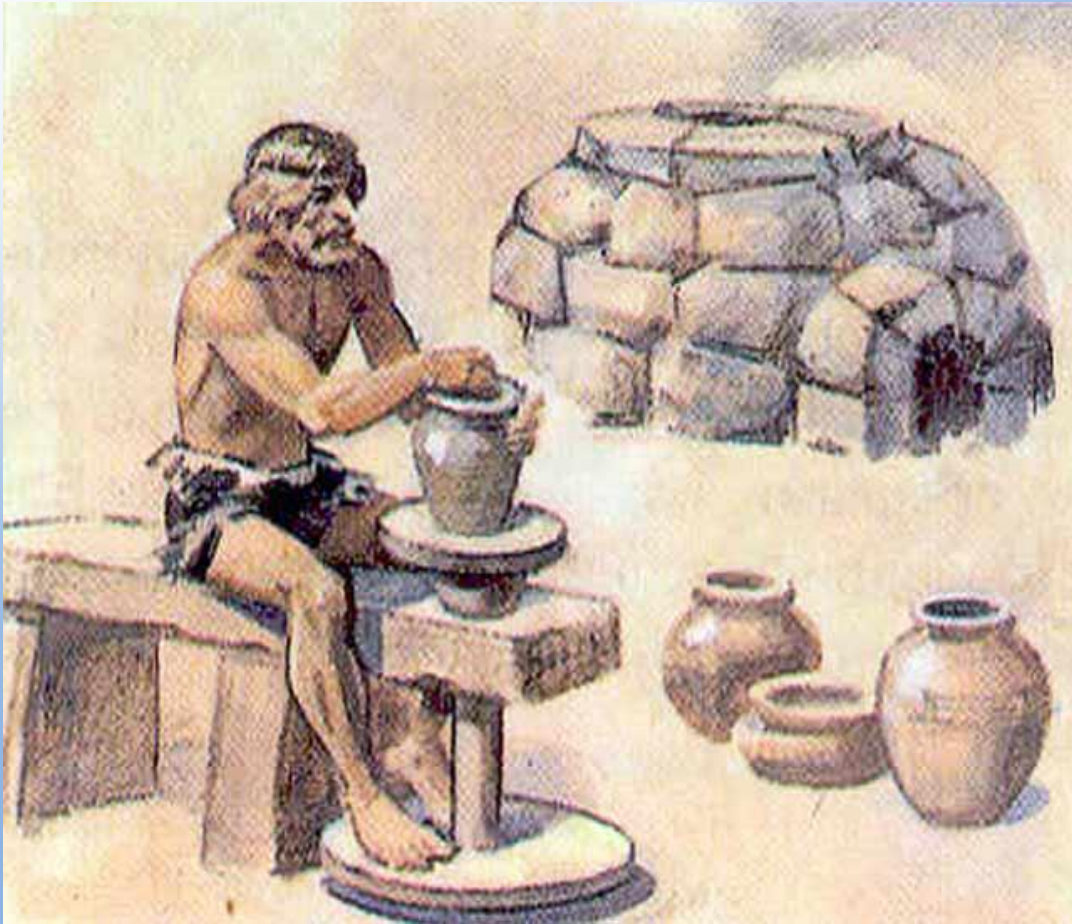
Երջանագծի շոշափող

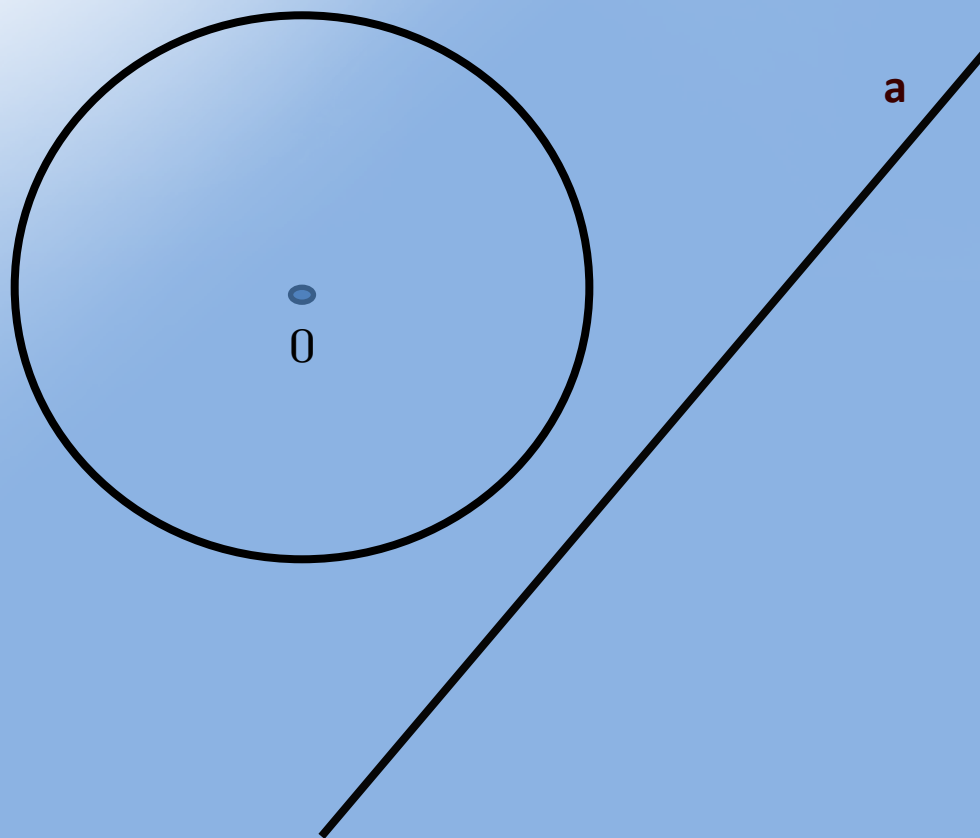
Շրջանը և շրջանաձև պատկերները մարդկությանը հետաքրքրում է դեռևս հին ժամանակներից

**Ուտսվոդ խեցեգործական անիվի ստեղծումից հետո մարդիկ կարողացան
պատրաստել շրջանաձև իրեր**

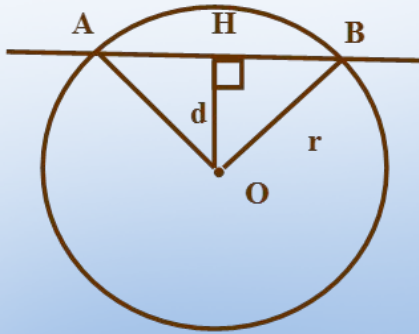

**Ի՞նչ է կարծում քանի ընդհանուր կետ կարող են ունենալ
ուղիղը և շրջանագիծը**

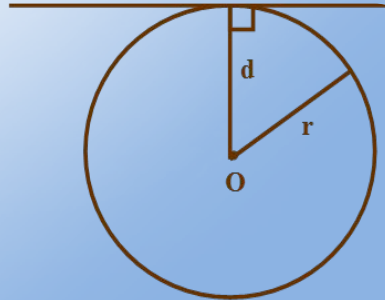
Դիտարկենք ուղղի և երջանագծի փոխադարձ դասավորությունը

$$d < r$$

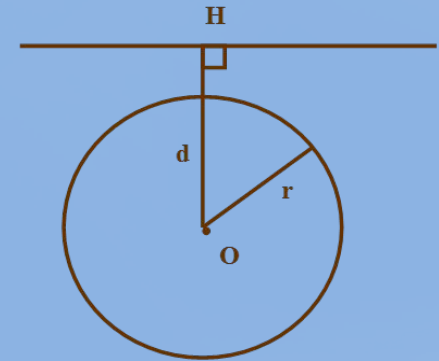
Եթե ուղղի հեռավորությունը երջանագծի կենտրոնից փոքր է երջանագծի շառավղից, ապա ուղիղն ու երջանագիծը ունեն երկու ընդհանուր կետ:
Այսպիսի ուղիղը կոչվում է երջանագծի հատող:

$$d = r$$

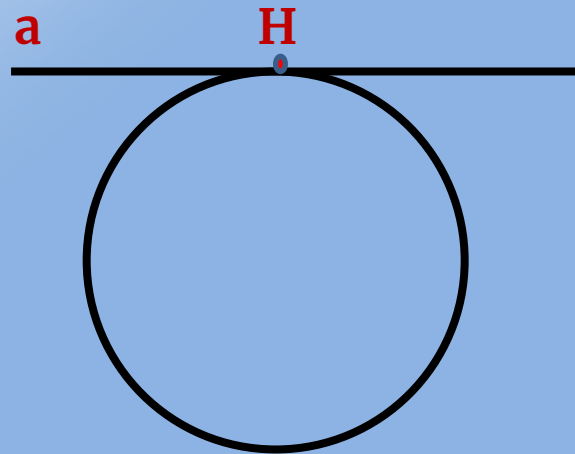
Եթե ուղղի հեռավորությունը երջանագծի կենտրոնից հավասար է երջանագծի շառավղին, ապա ուղիղն ու երջանագիծը ունեն մեկ ընդհանուր կետ:
Այսպիսի ուղիղը կոչվում է երջանագծի շոշափող:

$$d > r$$

Եթե ուղղի հեռավորությունը երջանագծի կենտրոնից մեծ է երջանագծի շառավղից, ապա ուղիղն ու երջանագիծը ընդհանուր կետեր չունեն:

Ուղիղը, որը շրջանագծի հետ ունի միայն մեկ
ընդհանուր կետ, կոչվում է այդ շրջանագծի
տոժափող, իսկ նրանց ընդհանուր կետը կոչվում է
ուղղի և շրջանագծի տոժափման կետ:

H - ը տոժափման կետ
a տոժափող

**Գյուղացիները որոշեցին գյուղից մոտակա
լինը տանող ճանապարհ կառուցել :**

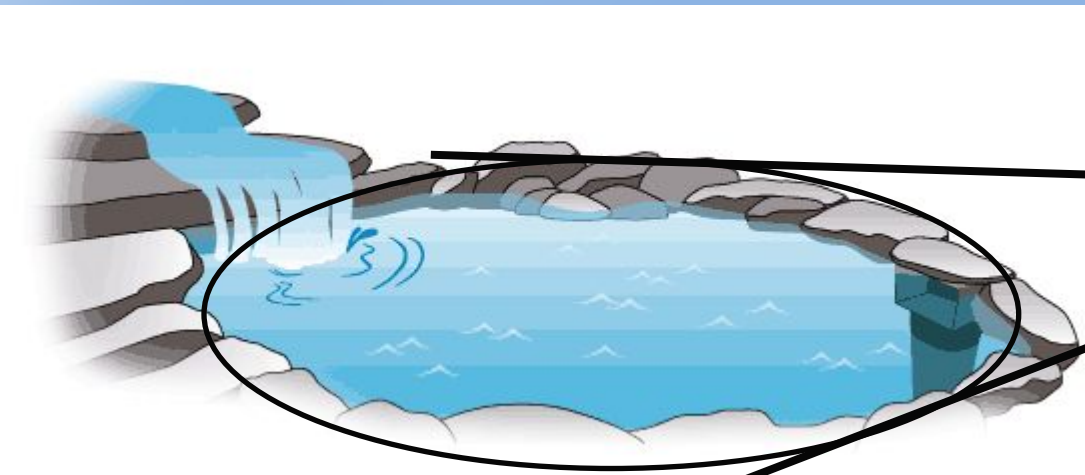

**Նրանցից առաջինն ասում էր, որ վերևի ճանապարհն է կարճ, մյուսը թե ներքևի
ճանապարհը:**

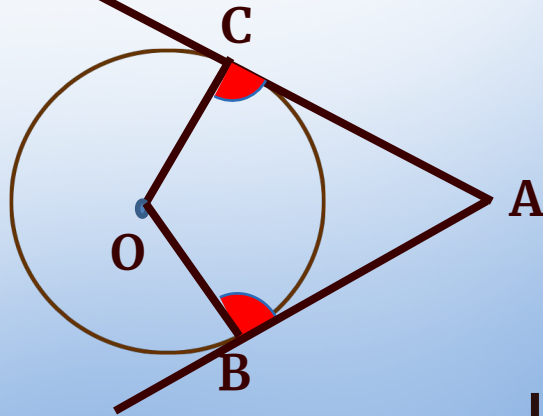
Փորձենք օգնել գյուղացիներին, պարզել թե նրանցից ով է ճիշտ...

**Քանի որ լինը օրջանածն է , իսկ
ճանապարհները նրա համար շոշափողներ
են , ապա պարզենք ինչ հատկություններ
ունեն շոշափողները:**

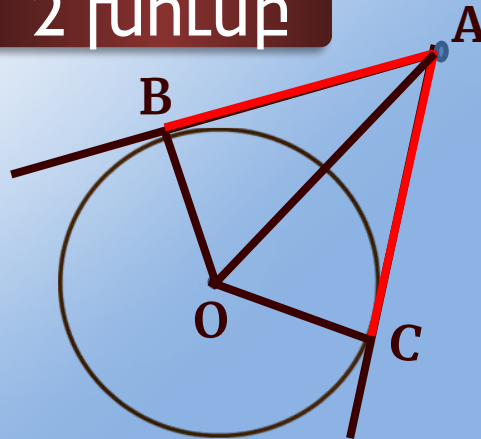
Այժմ կատարում ենք խմբային աշխատանք

1 խումբ

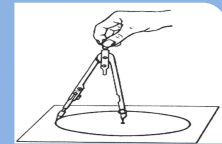
Փոխադրիչի օգնությամբ
չափեք երջանագծի
տouching և այդ կետում
տարված շառավղի կազմած
անկյունները: Փորձե՛ք
կատարել եզրահանգում...
 $\angle OCA = ?$ $\angle OBA = ?$

2 խումբ

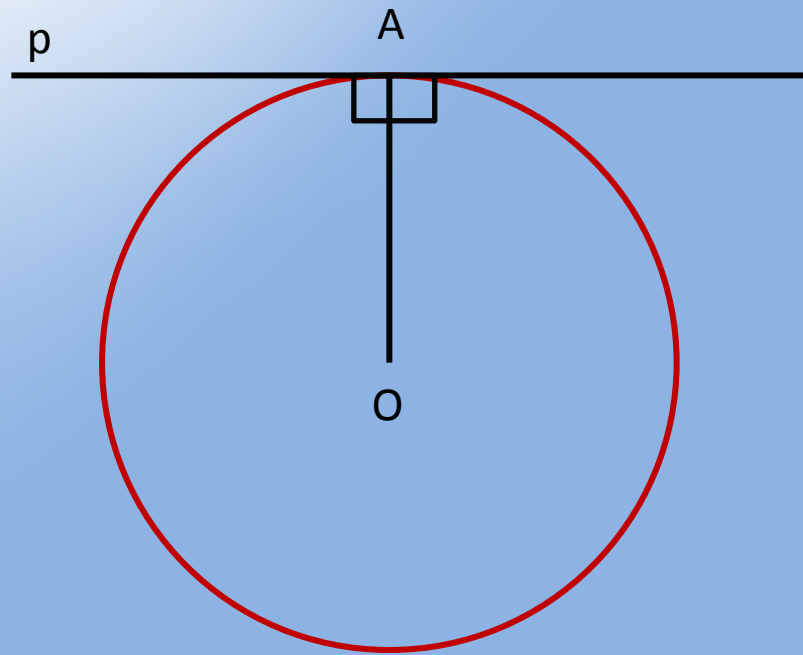
Քանոնի օգնությամբ
չափեք միևնույն կետից
տարված երկու
touching ների
հատվածները: Փորձե՛ք
կատարել եզրահանգում
 $AB = ?$ $AC = ?$

3 խումբ

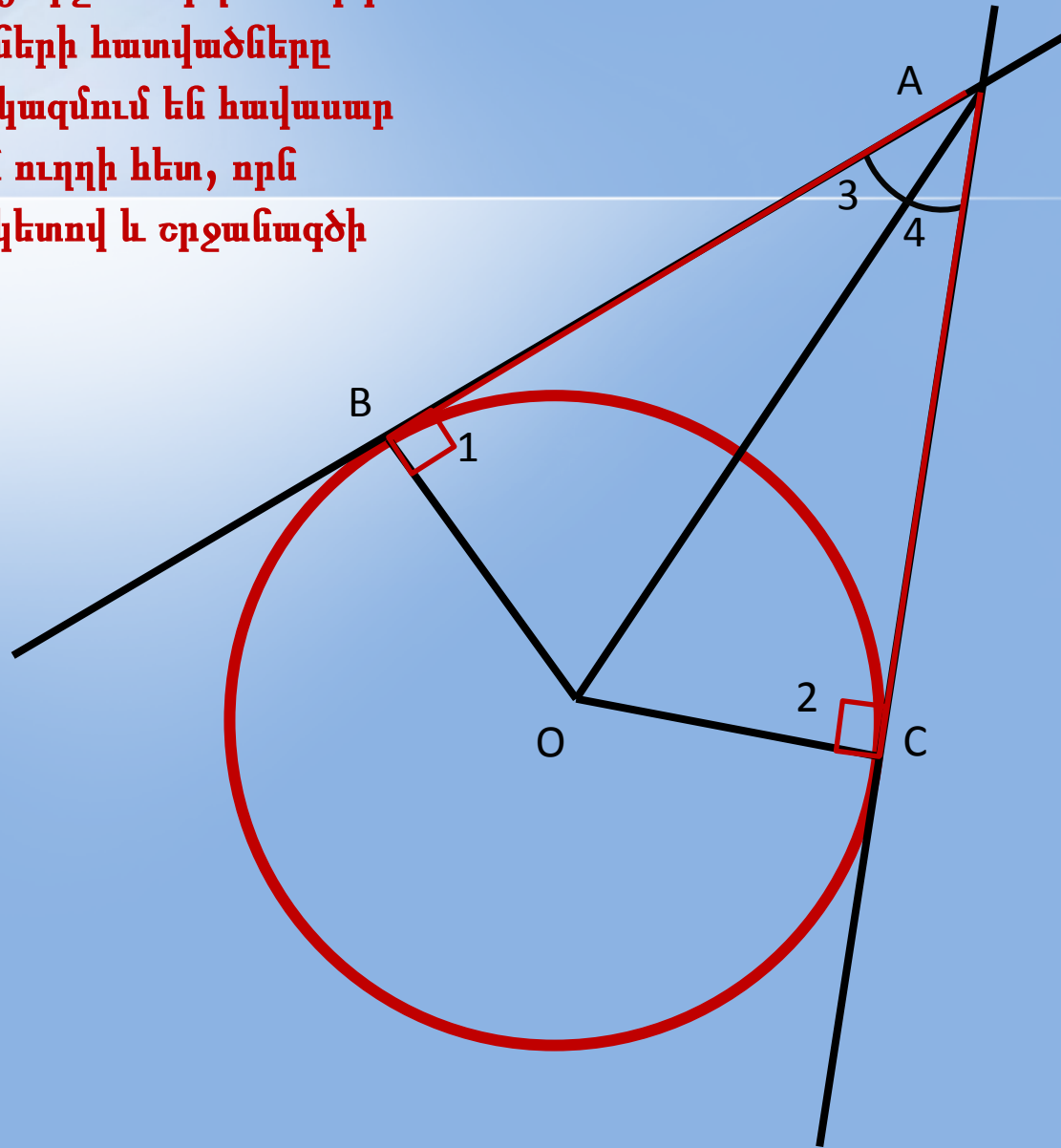

Այս խումբը բացում է
դասագիրքը և
ուսումնասիրում է Զ
42 -ի թեորեմները:

Թեորեմ: Երջանագծի շոշափողն ուղղահայաց
է շոշափման կետով տարված
ժառանգին:

Միևնույն կետից քաջանագծին տարված երկու շոշափողների հատվածները հավասար են և կազմում են հավասար անկյուններ այն ուղղի հետ, որն անցնում է այդ կետով և քաջանագծի կենտրոնով:

**Թեորեմ: Եթե ուղիղն անցնում է
ժամանակի՝ քաղաքագծի վրա
գտնվող ծայրակետերով և
ուղղահայաց է այդ ժամանակին,
ապա այն շոշափող է:**

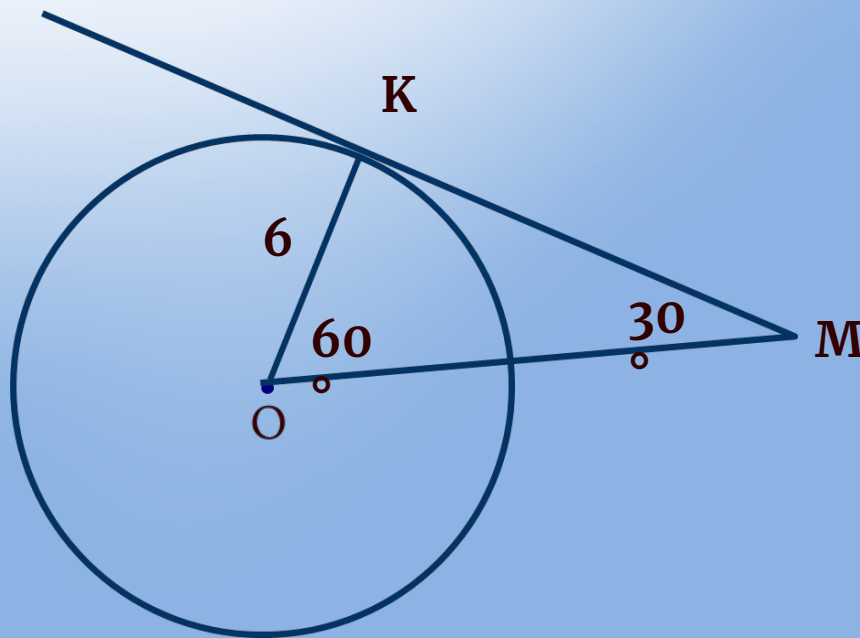
**Այսպիսով՝ կարող ենք ասել, որ գյուղից լին տանող
ճանապարհներն
հավասար են:**

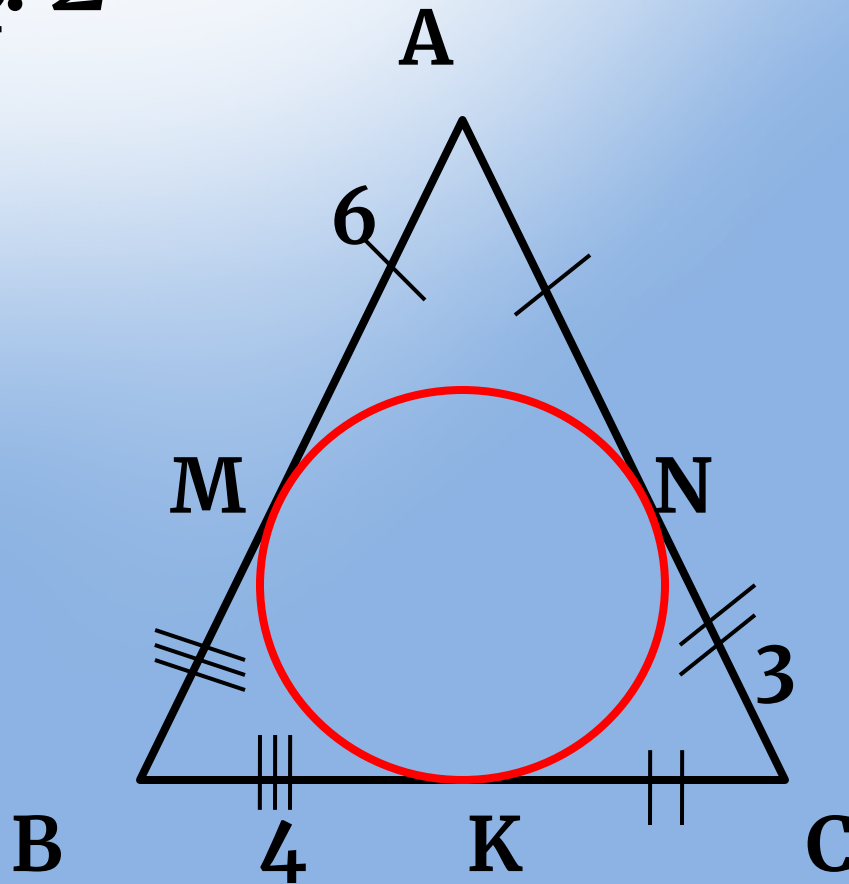
Կատարենք մի քանի բանավոր առաջադրանքներ

Առաջ. 1

Գտե՛լ OM -ը

Առ աջ. 2

Գտնել ABC
եռանկայնա
պարագիծը:
 P -?

Առաջ. 3

Ջրաժուլացանք, որի գլխիկը ջրից բարձր է 15 սմ փամու
հետևանքով շարժվում է աջ ու ձախ՝ իր սկզբնական դիրքի
նկատմամբ 30° -ով և հպվում է ջրին իր նախկին դիրքից 30
սմ հեռավորության վրա:

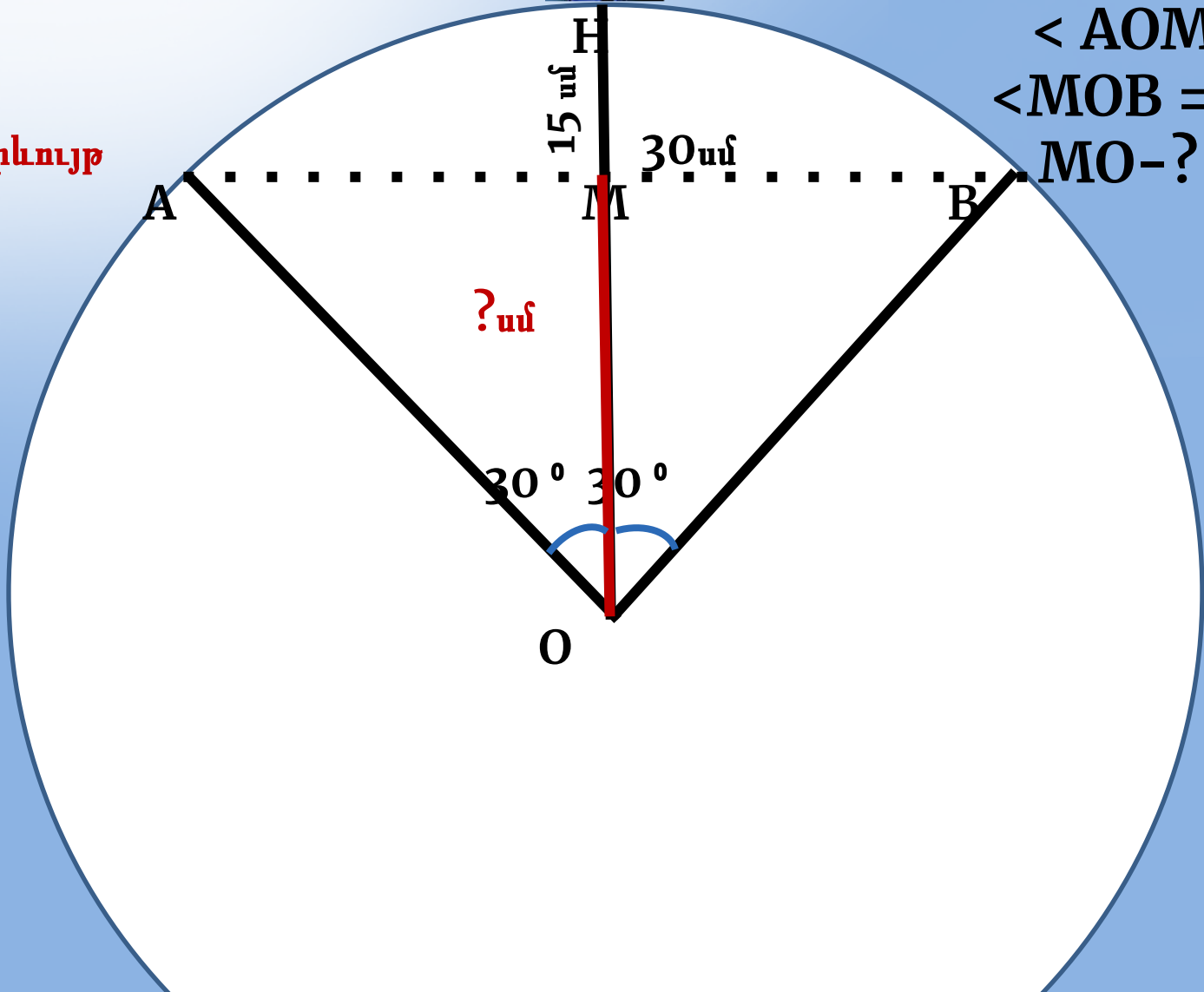
Ելնելով այս ամենից պարզել լճի խորությունը:

Տրված է
 $AM=MB=30$ սմ
 $MH=15$ սմ
 $\angle AOM =$
 $\angle MOB = 30^\circ$
 $MO=?$ սմ

Լնի մակերևույթ

Գրականություն

1. Լ.Ս.Աթանեսյան, Վ. Ֆ. Բուտուզով, Ս.Բ. Կադոմցև, Է.Հ. Պոզնյակ,
Ի.Ի.Յուդինա – Երկրաչափություն 8
Երևան <<Զանգակ-97>>2006

2. Վ.Մ.Բրադիս – Մաթեմատիկայի դասավանդման մեթոդիկան միջնակարգ
դպրոցում
ՀԱՅՊԵՏՈՒՍՈՒՄՆԱԿԶՐԱՏ Երևան 1958

3.

<http://900igr.net/prezentatsii/geometrija/Kasatelnaja-k-okruzhnosti/001-Kasatelnaja-k-okruzhnosti.html>

Շնորհակալություն

ՏՆային աշխատանք
Դաս. 21, առ. 144,148: